

SZJ - BAZA ZNANJA

DAN ZEMLJE 2026 - PRIHAJA EU ZAKONODAJA - NOVE GENOMSKE TEHNIKE PRIDELAVE RASTLIN IN PATENTIRANJE SEMEN

- **POSKRIBIMO ZA BIOTSKO PESTROST IN PREHRANSKO VARNOST**

1. Posejmo čim več slovenskih semen - seznam slovenskih semen, ki rastejo pri nas.
2. Domači kruh - pot od zrna do kruha iz naših žit, ki so pomembna za prehransko varnost.
3. Aktivnosti »Oskrbimo Slovenijo - Štafeta semen« so v polnem teku - sadimo, sejemo, izdelujemo semenske kroglice.
4. Odgovor Ministrstva o NGT in patentiranju semen.
5. Kako naprej?

Dne 22. aprila obeležujemo svetovni dan Zemlje. Žalostno je, da v teh dneh v Bruslju potekajo zaključni postopki za sprejetje zakonodaje o NGT – novih genomskih tehnikah pridelave rastlin in patentiranju semen. Kot kaže, kupci kmalu sploh ne bodo vedeli, kaj dejansko kupujejo, saj predlog zakonodaje o novih genomskih tehnikah (NGT 1 in NGT 2) bistveno znižuje standarde označevanja hrane, proizvedene z NGT.

Veseli nas uradni odgovor ministrstva na naše pobude, v katerem zagovarja previdnostno načelo. Vendar po naših podatkih bo 21. 4. 2026 potekalo glasovanje v Svet Evropske unije na ravni ministrov, kjer gre za formalno potrditev že dogovorjene zakonodaje. Kot kaže, bo Slovenija glasovala proti, vendar bo zakon kljub temu verjetno sprejet.

Vpliv semen, pridobljenih z novimi genomskimi tehnikami, še ni dovolj raziskan, prav tako ne vplivi na prehransko varnost, biotsko pestrost, tla in vodne vire. V geopolitičnih razmerah, ko se na obzorju kaže prehranska **kriza zaradi pomanjkanja mineralnih gnojil in energetske krize, je čas, da se zavemo izjemnih naravnih danosti Slovenije**. Odločiti se moramo, ali bomo ubrali pot trajnostne pridelave hrane z nižjimi stroški in domačimi, lokalno pridelanimi semeni, ki so prilagojena našemu okolju in omogočajo sonaravne načine pridelave, ali pa bomo postali prehransko odvisni od korporacij in uvoza – k čemur vodi tudi sprejem te zakonodaje.

Rešitev vidimo v ohranjanju in setvi čim več slovenskih semen. S somišljeniki si prizadevamo, da bi za vsaj 50 rastlin, ključnih za prehransko varnost, zagotovili semena v domačih in državnih rezervah ter si tako dolgoročno zagotovili prehransko varnost. Ker v Sloveniji ni enotne ponudbe semen, pridelanih v Sloveniji, smo v okviru vseslovenskega gibanja »Oskrbimo Slovenijo – Štafeta semen« pripravili seznam vseh slovenskih semen, ki jih je mogoče najti za setev v Sloveniji v letu 2026.

Prilagamo seznam semen, ki uspevajo v Sloveniji, semen, žlahtnjenih v Sloveniji, ter seznam žit, pomembnih za prehransko varnost iz domače pridelave: pšenica, koruza, oves, rž, tritikala, sirek in ajda.

Poskrbimo za lastno prehransko varnost in biotsko raznovrstnost, izdelujmo semenske kroglice ter si prizadevajmo, da se zakonodaja o NGT in patentiranju semen ne zaživi v praksi. Prizadevanja nevladnikov Zveza biodinamikov Slovenije, Plan B, Ekoci in veliko somišljenikov žal ni prinesla rezultatov, da zakonodaje ne bi bila sprejeta. Da se NGT semen ne razširijo pri nas pa je v rokah kmetov, kupcev, kmetijskih svetovalcev in kmetijske stroke v prihodnosti..

K sreči pozitivna dejanja sodelujočih in aktivnosti gibanja »Oskrbimo Slovenijo – Štafeta semen« potekajo po vsej Sloveniji.

I. Aktivnosti gibanja Oskrbimo Slovenijo – Štafeta semen

Knjižnica Šmarje, Gotovlje – srečanje ozaveščenih.
(SLIKE DODAJ)

Foto Arhiv: Kulturni center Šmarje pri Jelšah- kiino: » Po predvajanem dokumentarnem filmu »Seeds » - zamolčane skrivnosti, ki pojasnjuje pomen ohranjanja semen zaradi prehranske varnosti in biotske raznovrstnosti ter o pasteh nadzora korporacij nad semeni, patentiranjem semen in genetskimi spremembami, je bila organizirana še okrogla miza,. Kjer sta sodelovali **Irena Rotar Oskrbimo Slovenijo - Štafeta semen** in kmetija Gorska roža .. Iz gostišča Koren pa so postregli s prvinskimi okusi, korenja, fižola, korenja, pese, čebulnega kruha, semeni... vsaka čast Kulturnemu centru Šmarje pri Jelšah za inovativen pristop.

Foto arhiv; Izdelava semenskih kroglic v Poš Gotovlje. Kaj potrebuje rastlina za rast in kako lahko pripomoremo, da bomo posadili čim več sadnih drevesa iz avtohtonih semen, tokrat iz koščic slive, ki jih bodo otroci posadili. Po Sloveniji potekajo Izmenjevalnice semen iz znanja. Veliko domačih semen je dobilo priložnost za rast tudi na Izmenjevalnici na srečanju ozaveščanih kjer so izvajale Izmenjevalnico semen članice lokalnega tima Sonaravni vrtovi in Samoosrkbni.net .Vsako dejanje šteje..

II. Nihče ne bo poskrbel za našo hrano – zato sami posejmo čim več slovenskih semen

Predlagamo, da preberete članek »*Nihče ne bo poskrbel za našo hrano*«, v katerem so predstavljena stališča gibanja »Oskrbimo Slovenijo – Štafeta semen«. Objavljen je na spletni strani: www.ekoci.si; .

V prejšnjem obvestilu sodelujočim v Oskrbimo Slovenijo - štafeta semen - Baza znanja – Posejmo čim več slovenskih semen smo vam že posredovali informacije, kje in kako lahko kupite slovenska semena. Link do seznama: <https://ekoci.si/wp-content/uploads/2026/03/SZJ-baza-znanja-POSEJMO-C%CC%8C-CIM-VEC%CC%8C-SLOVENSKIH-SEMEN-ZA-VARNEJS%CC%8CO-PRIHODNOST-BREZ-LAKOTE-1.pdf>

Glavni poudarki:

- a) **Posejmo čim več avtohtonih semen, žlahtnjenih in pridelanih v Sloveniji, ki rastejo brez uporabe kemikalij, so prilagojena našim pridelovalnim razmeram in primerna za sonaravno pridelavo.**
- b) **Kje dobiti semena - semena** so na voljo v nekaterih specializiranih trgovinah kmetijskih zadrug po Sloveniji ter na spletnih straneh:
- c) www.semenjalnica.si; – za semena za ekološko pridelavo
- d) www.amarant.si; – ponudba določenih sort semen, pridelanih v Sloveniji za ekološko pridelavo

Domača semena, ki se prenašajo iz roda v rod in predstavljajo del kulturne dediščine, lahko najdete tudi na izmenjevalnicah semen in znanja po Sloveniji v okviru gibanja »Oskrbimo Slovenijo – Štafeta semen« ter na dogodkih, ki jih organizirajo biodinamična in druga sorodna društva.

4. Domači kruh – pot od zrna do kruha – iz naših žit, ki so pomembna za prehransko varnost

Predlagamo, da si prenesete katalog *Naša žita* avtorice prof. dr. Darje Kocjan Ačko: http://www.slovenija25.si/fileadmin/dokumenti/PDF/Nasa_zita_www.pdf **Osnovna žita so** pšenica, rž, pira, tritikala (križanec pšenice in rži). Posebnost je tudi **soržica** – mešani posevek pšenice in rži, ki so ga uporabljali že naši predniki. V takem posevku rž varuje pšenico pred glivičnimi boleznimi, pšenica pa zmanjšuje pojav rženega rožička. Danes je soržica skoraj pozabljena, soržični kruh pa se ponovno pojavlja predvsem v ponudbi ekoloških in tradicionalnih izdelkov. **Druga pomembna žita:** ječmen, oves, koruza, proso, ajda..

Predlagamo uporabo starih sort ali sort, žlahtnjenih v Sloveniji.

5. Znanje za prihodnost – pobude mentorjem, učiteljem staršem

Predlagamo, da mlade seznanite z različnimi vrstami žit ter se povežete s kmeti, pri katerih si lahko zagotovite kakovostne mlevske izdelke. Pomembno je obuditi znanja naših prednikov, ki so znali zagotavljati prehransko varnost številnim rodovom, ter jih smiselno prilagoditi sodobnemu načinu življenja.

III. Seznam semen, pridelanih in žlahtnjenih v Sloveniji

Semena rastlin, ki so pridelana na Kmetijskem inštitut Slovenije, kjer deluje tudi genska banka za večino poljščin, zelenjadnic in vrtnin v Sloveniji, so dostopna na njihovih spletnih straneh. Semena rastlin, ki so pridelane na Kmetijskem inštitut Slovenije (kjer je tudi genska banka v Sloveniji za večino poljščin, zelenjadnic in vrtnin) so objavljeni na povezah:

- a) Semenski krompir: <https://www.kis.si/analize-storitve-in-pridelki/pridelki/krompir/>
- b) vrtnine in ostala semena: **Infrastrukturni center Ptuj (Ob Dravi 5a, 2250 Ptuj)**. Dosegljivi so tudi po telefonu **041 768 284** ali preko e-pošte **prodaja@kis.si**.

Podajamo **pregled najpomembnejših semen, s katerimi se je že mogoče oskrbeti**. Priporočamo, da posejemo čim več stročnic: zlasti avtohtono črno sojo, bob Matko, grah Vitičar ter različne sorte fižola, kot so KIS Marcelijan, KIS Pavlin in Semenarna 22 (tip savinjskega sivčka). Solate so na voljo tudi v obliki sadik pri vrtnarijah, na primer sorte Leda, Majska kraljica, Vegorka, Šempetrka, Ljubljanska ledenka in Tolminka.

Pomembno je **poznati tudi druge slovenske avtohtone sorte vrtnin, žlahtnjene v Sloveniji**. Med fižoli so to Češnjevec, Ribničan, Klemen, Semenarna 22, Kiro, Nežika in visoki Češnjevec, med bobi sorta Matko.

Med solatami so znane Ljubljanska ledenka, Leda, Dalmatinska ledenka, Posavka, Bistra, Vegorka, Zimska rjavka in Majska kraljica. Pri čebuli izstopata Ptujška rdeča in Belokranjka, pri papriki Alpina, Botinska, Sivrija in Kurtovska kapija, pri paradižniku sorta Val, pri zelju Ljubljansko, Varaždinsko 2, Futoško in Nanoško, pri korenju Ljubljansko rumeno, pri peteršilju Julivert, pri strniščni repi Kranjska okrogla in Kranjska podolgovata, pri podzemni kolerabi Rumena maslena, pri endiviji Dečja glava ter pri kumarah - dolge zelene.

Pomembno vprašanje prehranske **varnosti je tudi, katere rastline lahko v Sloveniji pridelujemo brez večjih težav**. Z njimi lahko poskrbimo za večino prehranskih potreb. Med njimi je tudi koruza **Rumeni osmak, ki je odporna sorta in primerna za pripravo polente**. Sicer pa lahko v naših razmerah uspešno pridelujemo številne kulture, kot so različne vrste fižola, bob, grah, soja, solata, motovilec, radič, zelje, cvetača, ohrovt, brokoli, kitajski kapus, repa, koleraba, redkvica, rdeča pesa, blitva, špinata, korenje, peteršilj, zelena, kumare, paprika, paradižnik, jajčevac, čebula, por, šalotka, česen, sladka koruza, buče, krompir, žita (pšenica, ječmen, rž, koruza, ajda, proso), oljnice (sončnice, oljna ogrščica), krmne rastline (detelje, lucerna, trave) ter številna zelišča, kot so drobnjak, timijan, bazilika, origano, rukola, koper, žajbelj, rožmarin, luštrek, pehtran in hren. V primernih razmerah uspevajo tudi šparglji, lubenice in melone.

IV. Odgovor MKGP glede dopisa o nesprejetju zakonodaje o NGT in patentiranju semen

Ekoci – Eko civilna iniciativa Slovenije je skupaj s somišljeniki na Ministrstvo za kmetijstvo, gozdarstvo in prehrano (MKGP) naslovila pobudo in zaprosila za stališče glede zakonodaje, ki bo bistveno vplivala na prehransko varnost, naravo, tla in opraševalce. Celoten dopis je dostopen na povezavi: <https://ekoci.si/wp-content/uploads/2026/03/SZJ-POZIV-ZA-NESPREJETJE-ZAKONODAJE-O-NGT-in-patentiranju-semen-ali-bomo-sploh-vedeli-kaj-jemo..pdf>.

Zahvaljujemo se za prejeti odgovor in smo veseli sporočila. Žal pa bo kaže v razpravah ne bo prevladal razum ter bodo ostale večje države članice EU preglasovale Slovenije in bo omenjena zakonodaja sprejeta.

V odgovoru MKGP je **navedeno, da Republika Slovenija v svojih stališčih poudarja, da predlagane rešitve uredbe o rastlinah, pridobljenih z novimi genomskimi tehnikami, v sedanji obliki ne zagotavljajo celovite obravnave vseh vidikov varne in trajnostne rabe teh tehnologij**. Predlog za posamezne kategorije rastlin predvideva poenostavljene regulativne postopke, vendar dolgoročni vplivi takšnih rastlin na ekosisteme, biotsko raznovrstnost ter zdravje ljudi in živali še niso v celoti raziskani, zato je pomembno dosledno upoštevanje načela previdnosti. Hkrati ministrstvo izpostavlja, da predlog uredbe ne vzpostavlja dovolj jasnega in enotnega okvira glede označevanja, sledljivosti in razpoložljivosti ustreznih analiznih metod.

To bi lahko otežilo učinkovito spremljanje rastlin in proizvodov, pridobljenih z novimi genomskimi tehnikami, v celotni prehranski verigi ter zmanjšalo preglednost za potrošnike in nadzorne organe.

V okviru razprav o vplivu na ekološko kmetijstvo so nekatere države članice izpostavile, da bi rastline iz skupine NGT-1 lahko prispevale k ciljem EU na področju povečanja ekološkega kmetijstva, predvsem z razvojem sort, prilagojenih podnebnim spremembam, ter z zmanjšano rabo fitofarmaceutskih sredstev. Ekološko kmetijstvo temelji na izključevanju gensko spremenjenih organizmov, kar po predlogu uredbe velja tudi za rastline, pridobljene z novimi genomskimi tehnikami, ter na visoki stopnji zaupanja potrošnikov v izvor in način pridelave hrane.

KAJ LAHKO PRIČAKUJEMO?

Kot kaže je najpomembnejše glasovanje **predvideno 21. 4. 2026**. Iz trenutne dokumentacije je razvidno, da naj bi šlo za formalno sprejetje stališča v Svet Evropske unije, pri čemer naj bi postopek potekal skoraj brez razprave, saj je besedilo že usklajeno v ozadju (COREPER, trilogi). Svet EU naj bi sprejel svoje stališče v prvi obravnavi na enem izmed zasedanj, ki vključujejo tudi 21. april, pri čemer je glasovanje v veliki meri že vnaprej predvideno.

Trenutno so proti sprejetju zakonodaje: Slovenija, Avstrija, Madžarska, Romunija, Slovaška in Hrvaška, medtem ko so Nemčija, Belgija in Bolgarija vzdržane. **Slovenija bo najverjetneje glasovala proti, kar je skladno z uradnim stališčem vlade.**

Kljub temu je zelo verjetno, da bo zakon sprejet, saj odločanje poteka s kvalificirano večino. Za blokado je potrebna zadostna kombinacija držav in prebivalstva, pri čemer skupina držav, ki zakonodaji nasprotuje, skupaj s Slovenijo najverjetneje nima dovolj prebivalstva za blokado. Postopek še ni povsem zaključen; končno glasovanje bo v Evropskem parlamentu v maju 2026, pri čemer naj bi Parlament besedilo potrdil brez večjih sprememb.

Kaj so posledice predlagane zakonodaje

Slovenija in nekatere druge države opozarjajo na pomanjkanje jasnih pravil glede patentov, tveganja za male kmete, problem sobivanja med NGT in ekološko pridelavo ter zmanjšano sledljivost pri označevanju hrane.

Iz dokumentov je razvidno, da ni predvidena prepoved patentov. NGT-1 rastline bodo močno deregulirane, označevanje hrane in semen bo omejeno, patenti pa ostajajo dovoljeni. Slovenija zakonodaji nasprotuje, vendar je sama ne more ustaviti, pravica kmetov do semen bo vprašljiva, saj ne bodo smeli uporabljati svojih semen, povečali se bodo stroški pridelave hrane bo država, biotska pestrost in narava pa ogrožena. Cilji večjega donosa in prilagoditev na podnebne spremembe niso dovolj raziskani, da bi lahko z gotovostjo trdili, da je sprejem takšne zakonodaje upravičen.

V. Povzetek

V prihodnje bo za prehransko varnost vse bolj pomembno delovanje na ravni gospodinjstev, lokalnih skupnosti in države. Ključen je tudi pomen ozaveščanja otrok ter vključevanje v društva in gibanja, kot je gibanje »Oskrbimo Slovenijo – Štafeta semen«. Vse, ki izvajajo aktivnosti, vabimo, da poročajo o dogodkih in jih najavijo, da jih lahko delimo z javnostjo. Kontakt: ekoci.si@gmail.com;

Soustvarjajmo prihodnost skupaj.

Za Združenje Ekoci, Vseslovensko gibanje za ohranjanje slovenskih semen in povečanje samooskrbe Oskrbimo Slovenijo - Štafeta semen, Irena Rotar, preds.

.

V vednost:

- Sodelujočim v vseslovenskem gibanju Oskrbimo Slovenijo- štafeta semen, ki služi gradivo kot baza znanja pri izvajanju aktivnosti
- Odločevalcem
- Institucijam, zainteresirani javnosti, sodelujočim društvom
- Medijem